

Globalizarea reclamelor și limbajul acestora în Germania și România

Delia Magdalena LECA

Anglismele în limbajul cotidian

Pornind de la premisa că limba engleză pătrunde tot mai puternic în limbajele europene, în domeniul economic este de netăgăduit, și chiar în mediul academic (există manifestări științifice unde se solicită susținerea comunicărilor în limba engleză, cum este cazul unui simpozion din domeniul tehnic la Innsbruck 2007) am încercat o analiză comparativă a reclamelor din audiovizual și nu numai, pentru a vedea unde este infuzia mai mare de cuvinte englezești: în limba germană, o cultură mai veche și mai solidă, sau în limba română, o cultură mai tânără și mai flexibilă?

Prin importul masiv de anglisme ar putea fi periclitată structura românei și a germanei? Dacă da, în ce măsură?

În secolele al XVII-lea – al XIX-lea germana a fost puternic influențată de latină și franceză, iar limba română – de latină, franceză, rusă. Ne aflăm oare în fața unui fenomen asemănător?

Anglismele au pătruns destul de masiv în germana cotidiană și există texte care conțin peste 80% cuvinte englezești. Enno von Lowenstern, redactor la *Die Welt*, spune că este posibil să scriem în germană aproape fără să folosim cuvinte germane:

„Unser *Outfit* ist okay, der *Cash Flow* ist besser geworden, es gab einen *Run* auf unsere Aktien, nachdem die lange ziemlich *down* waren. Nach der *Rush-hour* wollten wir im *Penthouse* pokern, aber der *Lift* in der *Lobby* war kaputt, also *joggen* unsere *Lobbyisten* hinauf - *jogging* ist sowieso der *Hit*, und wir sind *Sportsmen*, *Body Building* ist unser *Hobby*, wir betreiben *Badminton*, *Golf*, *Volleyball*, *Basketball*, *Windsurfing*. Und wenn mal unser *Peacenik* einen *Joint* raucht und *high* ist - der *Softie*, der immer schreit: *Make love not war!* - dann hilft ihm ein workout im *Fitness Center* über dem *Supermarket*. *Nur eines macht mich total crazy: Diese schrecklichen Anglizismen in unserer schönen deutschen Sprache*” (von Lowenstern 1991).

Bernd Sucher, redactor la *Süddeutschen Zeitung*, afirmă în articolul *Ziemlich unziemlich* (Sucher 1997) că, pe germani îi apucă un chef periculos de a se juca și jongla cu cuvinte englezești. Corpul este *body*, sentimentul – *feeling*, starea de bine, de sănătate – *wellness*; ce pare simplu devine *easy*. Când ne întâlnim, avem un *meeting*. Lufthasa se dă *trendy*, și face reclamă cu *Miles&More* iar cu *Standby oneway Upgrade Voucher* se poate lua tichetul la *Check-in*.

Frank Stadthoewer prezintă o culegere de anglimse selectate în timpul unei mese rotunde înregistrate la „Zilele Mas-Media“ la München cu tema *Business Model 2.0 – Zerschlagung der Wertschöpfungsketten*. Iată câteva exemple¹:

So, ich komme jetzt *to the point*...

Das ist jetzt etwas *confusing*...

Das ist eher eine andere *audience*...

Ich sage meinem *Viewer*, wie ich...

Das ist ein *user based Modell*...

Wir müssen mitwirken an *properties*, die uns gehören...

Das ist das persönliche *value add*, dass...

Wir sind dann auf dieses *colored chart* gekommen, um...

Werfen Sie noch mal einen *view* darauf...

Ein weiteres *challenge*, über das wir sprechen wollen...

Small/medium sized Unternehmen sollten...

Ein Gegenpol der *government regulations* muss geschaffen werden...

Der Dialog mit dem *customer* muss...

Sie als *Founder* sollten doch...

Gibt es da einen *volunteer* aus der Gruppe...

Ihr Blick ist *razor* scharf auf die Zukunft gestellt...

Pe de altă parte, se poate constata că majoritatea cuvintelor din domeniul căilor ferate, care au pătruns în limba germană în secolul al XIX-lea pe filiera franceză (*chemin de fer, vagon, perron, billet, controleur, coupé*), au fost înlocuite cu cuvintele germane *Eisenbahn, Wagen, Bahnsteig, Fahrkarte, Schaffner, Abteil*. Astăzi se constată din nou o invazie masivă de termeni noi, de astă dată din limba engleză: *Ticket, Service-Point, Ticket Counter, Autosshuttle, Park & Ride, BahnCard, City NightLine* dar și denumirea tipurilor de trenuri *InterCityExpress, InterCity, InterRegio, CityExpress* sau *RegionalExpress* și *InterCityNight*.

Se pune întrebarea: de ce recurge lumea cu atâta ușurință la introducerea anglistemelor sau americanismelor în limbajul cotidian?

Răspunsul îl găsește un jurnalist de la Die ZEIT, Dieter E. Zimmermann, aducând patru argumente, care motivează predilecția vorbitorilor în utilizarea destul de frecventă a acestora:

- pura necesitate;
- cuvintele sunt scurte, sugestive și de obicei fără afixe: *Stress* e mai scurt decât *Anstrengung*; *Campus* mai scurt decât *Hochschulgelände*, făcând aceste cuvinte „irezistibile”;
- America este, de la sfârșitul celui de al doilea război mondial, cultura dominantă și drept urmare este modernă, dinamică, tânără, cu vitalitate și sexy. Cuvintele americane au *Appeal* și transferă *Appeal* (un cuvânt fără corespondent în limba germană și de aceea binevenit). Trebuie să încercăm să vedem cum ne simțim când purtăm indispensabili sau chiloți și *slip* și vom simți *Appeal*-ul pe propria piele;
- după război Germania și Austria trăiesc un soi de „criză de identitate”, fapt răsfrânt și în preferința pentru cuvinte străine.

¹ <http://www.mediacoffee.de/frankstadthoewer/item/415>.

La noi, mergând pe stradă, suntem asaltați de firme de genul *Beauty Center*, *Fast Food*, *Second Hand*, *Bodyguard*, *Media Galaxy*, *Dental Care*, *Security Guard*, iar magazinele nu mai anunță „ieftiniri“ ci *sales*. Copiii se entuziasmează cu *yes* și *ups*, își cumpără *Snacks*, *Chips* sau *Croissant 7 days*, totul este *cool* sau *fun*.

În România nu există un astfel de exod de anglicisme în limbajul cotidian și nu am întâlnit texte în care să predomine americanismele, deși *sexy*, *slip*, *body* etc. sunt întâlnite la tot pasul.

Pentru a vedea în ce măsură utilizează tinerii americanisme în limbajul colocvial am întreprins un sondaj în rândul studenților de la Relații Internaționale, unde limbile engleză și germană sunt obligatorii și rezultatul este destul de încurajator. Ei folosesc, nu chiar în mod curent, în medie 15-20 de cuvinte englezești și 5-10 spoturi publicitare sau fragmente din acestea. Multe dintre ele pot fi regăsite și în reclamele germane.

Cuvinte:

Cuvinte:

Outfit
happy
hello
job
ketchup
Look
true
usual

very
weekend
bye, bye
casual
don't
Hamburger
sandwich
show

service
stupid
sure
OK
Party
please

Expresii:

Let's go
It's good
no way
more and more

by happy
oh my God
of course
see you

Spoturi publicitare:

Are you sure?
Connecting people
Drive your way
Don't worry, be happy
Have a break, have a KitKat
I love in it

It's OK, there's no sugar!
Just do it
Love is in the air
Nothing between us
The future is bright, the future
is Orange

NOKIA
CONNECTING PEOPLE

HAVE A BREAK.
HAVE A KITKAT.

Limbajul spoturilor publicitare

Atunci când se pune probleme desfacerii, vânzării cu succes a unor produse, marile concerne adoptă o strategie „globală” și anume: să realizeze un spot publicitar în limba engleză, pentru că astfel va putea pătrunde în mai multe țări, fără costuri suplimentare.

Urmărind spoturile publicitare ale următoarelor produse este greu să ne dăm seama în ce țară sunt ele promovate, mai ales că acum există în toată Europa reprezentanțe ale acestor firme. Excepție fac ultimele două spoturi ale unor companii germane – Deutsche Post și Deutsche Bahn.

Douglas “come in and find out”.

Neckermann “all inclusive”

Vodafone “Wir sind im Meeting”, “How are you?”

Henkel “Sil Brush&Wash”

Nikon? “Share your passion”, “I see”

Arcor.net “enjoy communication”, “internet by Call easy”

Subaru “4 your own way. Active Driving, Active Safety”

Citibank “live richly”

Toshiba “Choose freedom”

T-Mobile “Worldclass”, “Get More”

RWE “one Group”, “Multiutilities”, “Imagine”

Kodak “Share moments, share life”

C&A “Fashion & living”

Deutsche Post “World Net”, “Logistics”, “Finance”

Deutsche Bahn (DB) “Bahncard”, “Cargo”, “Surf&Rail”

Dar se pare că acest principiu nu funcționează pretutindeni. La televiziunea poloneză și la cea italiană am găsit reclame cu aceeași reprezentare grafică, dar cu text numai în limba maternă.

Dacă privim reclamele din România putem constata că săpunul *PALMOLIVE* este *Naturals*, detergentul *ARIEL* – *mega power pearls*, gelul de duș – *cashmere & pure*, mașina de spălat este *Time Manager*, societatea de taximetrie – *4 you*, și practic nu există aproape nici un produs care să nu aibă un anglicism agățat în coadă, după cum se poate constata din enumerarea de mai jos. Excepție fac doar medicamentele.

Detergent de vase: *Pur power gel concentrate*

Axion ultra power

Detergent de rufe: *Ariel mega power pearls*

Savex Visible Result

Patiserie: *Croissant Seven days*

Iaurt: *Danone Nutri Day*

Cafea: *Selected Gold*

Odorizant de cameră: *AmbiPur 3 evolution*

Uscător de păr: *Technical hair dryer with diffuser*

Pastă de dinți: *Blend-a-med complete + herbal*

Mașină de spălat: Electrolux *Time Manager*

Bănci: Alpha *All in 1*

Telefonie mobilă: *The future is bright, the future is Orange*

Autoturisme: Skoda *Simply clever*// Citroen *Techno evolution*// Hyundai *drive your way*

Produsele cosmetice intră în aceeași categorie, fie că este vorba de șampon, vopsea de păr, cremă de față, parfum etc.

Săpun: Palmolive *naturals*

Fa *Yoghurt, Aloe Vera with Yogurt Protein*

Dove *Odors Neutralizing Cream Wash*

Ținând cont de faptul că anglistele însoțesc orice produs, se pune problema eficienței unor astfel de reclame. Cum ajung aceste produse la consumatorul „țintă” de la țară, de exemplu, unde locuiește încă peste 50% din populația României, care nu înțelege engleza, nemaivorbind de persoane mai în vârstă, de pretutindeni, când se face reclamă unei mașini de spălat *Time Manager*, unui credit bancar *All in 1* sau pur și simplu unei beri *probably the best bier in the world*?

O statisticiană din Dortmund menționează în lucrarea de diplomă, în urma efectuării unor teste, că anglistele din reclame nu sunt numai neînțelese de consumatori, dar nici măcar nu-i sensibilizează. Profesioniștii din marketig ar trebui, drept urmare, să recurgă, mai bine, din nou la limba maternă, în loc să agaseze publicul cu sloganuri engleze.

Au fost testate *“Fly high, pay low”*, *“Nothing between us”*, *“Designed to make a difference”*, *“Come in and find out”* și *“Have a break, have a kitkat”*; unele se regăsesc și în publicitatea din România.

Studiul arată că, mai puțin de jumătate din cei intervievați au mari probleme în înțelegerea spoturilor, iar autoarea sugerează că reclamele în limba engleză, dacă tot nu sunt înțelese, să poată atrage măcar atenția privitorilor.

Agenția Endmark AG din Köln a analizat într-un studiu reprezentativ efectuat în 2003 în ce măsură sunt înțelese aceste “Claims”-uri din limba engleză. Rezultatul i-a surprins până și pe cei mai înverșunați puriști germani. 85% din respondenți au eșuat în traducerea sloganului *“Be inspired”* (Siemens mobile), 92% în interpretarea lui *“One Group. Multi Utilities”* (RWE), aproape jumătate au înțeles corect *“Every time a good time”* (McDonald's) sau *“There's no better way to fly”* (Lufthansa).

Mulți participanți au tradus prost sloganul *“Come in and find out”* (Douglas) prin *“Komm rein und finde wieder heraus”* sau *“Drive alive”* (Mitsubishi) prin *“Fahre lebend”*, la care sigur nu s-a gândit producătorul. Nici telespectatorii postului SAT.1 nu s-au descurcat mai bine cu motto-ul *“Powered by emotion”* pe care l-au interpretat *“Kraft durch Freude”*.

Între timp se constată o distanțare a anumitor producători de utilizarea anglistelor în reclame. La McDonald's *“I love'n it”* a devenit *“Ich liebe es”*; C & A a înlocuit spotul *“Fashion for Living”* cu motto-ul *“Preise gut, alles gut”* iar SAT.1 își face reclamă postului prin *“SAT.1 zeigt's allen”*, nu prin *“Powered by emotion”*.

Pe lângă firme mari ca Douglas und McDonald's și producători mai mici au început să renunțe la anglismele din reclame. O explicație a acestui fenomen este oferită de agenția Endmark, într-un articol apărut în noiembrie 2006 în *Spiegel*: „spoturile publicitare în limba engleză sunt înțelese corect doar de o minoritate de consumatori, fenomen care a determinat ca mai mulți producători (de exemplu din parfumerie) să revină din nou la texte germane.

Concluzii

Publicistul Jürgen Bursche face în articolul *Stirbt die Sprache*² o radiografie a limbii germane actuale pornind de la Gottfried Wilhelm Leibnitz care afirma: “dass man vielleicht, solange Deutschland steht, nie darin undeutscher und ungereimter geredet hat” wobei seine Abneigungen Leuten galt denen die “ihr Deutsch vergessen und Französisch nicht gelernt”, hatten. Deci nimic nou sub soare. Dacă înlocuim franceza cu engleza aversivul lui devine de maximă actualitate.

Bursche redă în continuare părerile unor cunoscute personalități ale vieții publice din Germania.

– Bastian Sick, cunoscut critic al limbii germane contemporane, care umple cu ușurință sălile la emisiunile sale, nu-și face de loc griji în legătură cu păstrarea limbii germane. Problema ar fi, după părerea sa, folosirea anglismelor, fie că este cazul, fie nu, în discuțiile cotidiene, dar și mai îngrijorătoare este nesiguranța în utilizarea unei germane corecte.

– Uwe Pörksen, germanist și membru al Academiei Germane de limbă și poezie din Darmstadt, nu consideră nici el ca fiind periclitată limba germană prin invazia de cuvinte străine, chiar dacă folosirea în masă a acestora a devenit o modă, pentru că limba germană ar avea o disponibilitate puternică de a se lăsa influențată. Germană posedă însă un vocabular care îi conferă o constanță pe termen lung. Și el este de părere că pericolul vine din delăsarea în utilizarea corectă a limbii și desconsiderarea calității limbii germane, fapt care nu începe cu reclamele și nu se termină cu politicienii.

Jutta Limbach, președinta Institutului Goethe, nu este aici ea neliniștită din cauza anglismelor.

În România situația este mai bună, cum am arătat mai sus, cu privire la folosirea cuvintelor englezești în limbajul colocvial. Din păcate, în domeniul reclamelor, nu vrem să sărim nici o etapă dar suntem optimiști, că firmele se vor întoarce și la noi, cât de curând, la limba română.

² In Cicero, Magazin für politische Kultur: http://www.cicero.de/97.php?item=1949&ress_id=7.

Viitorul limbii germane și probabil nu numai, depinde și de tendința bilingvismului, care a început să cuprindă tot mai multe domenii din viața publică.

Engleza este vorbită astăzi de 340 milioane de nativi care sunt anglofoni, iar dacă îi punem la calcul și pe cei bilingvi ajungem la aproximativ 510 milioane de vorbitori. De asemenea, relațiile economice internaționale impun o stăpânire aproape perfectă a limbii engleze. Engleza cucerește tot mai mult teren și în știință și mediul academic, și chiar și un sportiv de performanță trebuie să cunoască limba engleză.

Suntem însă de părere că presa, radioul, televiziunea ar trebui să dea măsura lucrurilor, să influențeze moda și să nu încurajeze folosirea peste măsură a cuvintelor englezești.

Bibliografie

- Bursche: Jürgen Bursche, „Cicero, Magazin für politische Kultur“:
http://www.cicero.de/97.php?item=1949&ress_id=7
- Dumistrăcel 2002: Stelian Dumistrăcel, *Textul jurnalistic – teren de ambiguitate*, în *Identitatea limbii și literaturii române în perspectiva globalizării*, volum îngrijit de Ofelia Ichim și Florin-Teodor Olariu, Iași, Editura Trinitas, p. 135-150.
- Étiemble 1967: René Étiemble, *Parlez-vous français?*, Paris, Gallimard, p. 327-345.
- Hahne 2007: Peter Hahne, *Über Deutsch für Inländer und Englisch für Dummschwätzer*, in BILD vom 15.9.2007, http://vds-ev.de/anglizismenindex/Hahne_DI_ED.php
<http://www.connectedmarketing.de/cm/2007/07/sprachliche-unt.html>
- Krämer 2000: Walter Krämer, *Modern Talking auf deutsch. Ein populäres Lexikon*, (Taschenbuch), München, Piper Verlag.
- Leffers: Jochen Leffers, *Komm rein und finde wieder raus*,
<http://www.spiegel.de/unispiegel/wunderbar/0,1518,310548,00.html>
- von Lowenstern 1991: Enno von Lowenstern, *Englisch über Alles*, *tekem nachrichten* | 14.Jahrgang | 1 / 1991 | p 42
http://www.tekem.de/index_neu.jsp?url=/servlet/ControllerGUI?action=voll&id=446
- Oetting 2007: Martin Oetting, <http://www.connectedmarketing.de/cm/2007/07/sprachliche-unt.html> (29. 07.2007)
- Sick: Bastian Sick, www.spiegel.de/kultur/zwiebelfisch
- Sick 2007: Bastian Sick, „Deutsche Sprache tote Sprache“ 28.Sept.2007 *spiegel online*. Ich sage Klapprechner.
- Stadthoewer: 2007 Frank Stadthoewer, in “Sprache” 2.0 (12.11.2007)
<http://www.mediacoffee.de/frankstadthoewer/item/415>
- Sucher 1997: Bernd Sucher, *Ziemlich unziemlich*, signiert cbs (= C. Bernd Sucher), in *Süddeutsche*, 23.1.1997
- Ulm Sanford 1998: Gerlinde Ulm Sanford, *Amerikanismen in der deutschen Sprache der Gegenwart*, „Trans“ Internet-Zeitschrift für Kulturwissenschaften, Nr. 3, März 1998.
- Zimmer 1997: Dieter E. Zimmer, *Deutsch und anders. Die Sprache im Modernisierungsfieber*, Reinbeck bei Hamburg, Rowohlt, p. 27-30.

Die globalisierte Werbung und die Werbespots in Deutschland und Rumänien Zusammenfassung

Von der Voraussetzung ausgehend, dass die englische Sprache große und kleine Kulturen (Sprachen), einerseits, germanische und romanische Sprachen, andererseits, unterschiedlich beeinflusst, haben wir für unsere Studie sowohl die Alltagssprache als auch die Sprache der Werbung in Betracht gezogen.

Da es in Deutschland und Rumänien (im Vergleich zu Frankreich) keine explizite gesetzliche Regelung gibt, was die Aufnahme der Neologismen und Fremdwörtern anetrifft, fanden wir einen solchen Vergleich interessant. Die Feststellungen entsprachen aber nicht mehr unseren Vermutungen: große Kultur – kleineren Einfluss.

Iași, România